

REGIONALISERING. In het najaar 1969 groeide in de werkgroep voor de communautaire problemen (de zg. werkgroep-Eyskens), waarin afgevaardigder zetelden van alle in het Parlement vertegenwoordigde partijen, de overtuiging dat behalve aan de economische en administratieve decentralisatie naar de provincies, zoals voorgesteld in het regeerakkoord van juni 1968, veeleer moest worden gedacht aan decentralisatie naar de gewesten Vlaanderen, Wallonië en Brussel. Sommige leden van de werkgroep wensten dat die gewesten grondwettelijk zouden worden erkend. Ook stelde de werkgroep een lijst op van de materies „waarvoor een gedifferentieerd streekbeleid, geheel of ten dele, verantwoord is”. Onder die materies werden inzonderheid vermeld : stedenbouw, ruimtelijke ordening en grondbeleid; gewestelijke politiek inzake economische expansie en tewerkstelling; sommige aspecten van de nijverheidswetgeving en van het energiebeleid; huisvesting; gezins- en demografische politiek; hygiëne en volksgezondheid; beroepsopleiding en omscholing; toerisme en onthaal; visserij, jacht en bosbeheer.

Het beraad in de werkgroep beïnvloedde in hoge mate de herziening van de grondwet van 1970. Het kwam immers tot de erkenning van de regionen, want een nieuw artikel 107quater luidde : „België omvat drie gewesten : het Vlaamse gewest, het Waalse gewest en het Brusselse gewest. De wet draagt aan de gewestelijke organen, welke zij opricht en welke samengesteld zijn uit verkozen mandatarissen, de bevoegdheid op om de aangelegenheden te regelen, welke zij aanduidt, met uitsluiting van die bedoeld in de artikelen 23 en 59bis, en dit binnen de omschrijving en op de wijze die zij bepaalt. Deze wet moet worden aangenomen met de meerderheid van de stemmen in elke taalgroep van elke Kamer, op voorwaarde dat de meerderheid van de leden van elke taalgroep aanwezig is en voor zover het totaal van de ja-stemmen

in beide taalgroepen de tweederde van de uitgebrachte stemmen bereikt".

Parallel met de grondwetsherziening en met de goedkeuring van de wetten op de culturele autonomie van de taalgemeenschappen, werd ook een wet uitgevaardigd op de economische decentralisatie. Zij voorzag o.m. in de oprichting van gewestelijke economische raden van advies voor Vlaanderen, Walonië en Brabant, en van gewestelijke ontwikkelingsmaatschappijen. Geleidelijk werd nu in de politieke onderhandelingen de klemtoon verlegd van „decentralisatie" naar „gewestvorming" of „regionalisering". De economische adviesraden kwamen tot stand, maar de eigenlijke regionalisering stuitte op grote moeilijkheden. In het regeerakkoord van het kabinet-Eyskens-Cools (januari 1972) werd voorgesteld de gewestraden (art. 107quater) samen te stellen uit kamerleden; het akkoord maakte geen gewag van een gewestelijk uitvoerend orgaan, maar voorzag in drie ministers die, elk voor hun gewest, voor het contact met de gewestelijke organen zouden zorgen.

Tot een akkoord kwam het echter niet. Het kabinet-Leburon (januari 1973) werd gevormd op basis van een overeenkomst tussen de regeringspartijen, waarin o.m. verklaard werd dat de gewesten Vlaanderen, Wallonië en Brussel geen economische, maar politieke en administratieve entiteiten waren; tevens werd voorgesteld de gewestraden samen te stellen uit provincieraadsleden. Een parlementaire commissie kreeg de opdracht het probleem nader te bestuderen, inzonderheid betreffende de grenzen van de gewesten, het overleg tussen de gewesten, de middelen en de bevoegdheden van de regionale organen, de regels inzake samenstelling en werking van de gewestelijke assemblees en uitvoeringscolleges, de betrekkingen met het centrale bestuur, de modaliteiten inzake de administratieve overdracht, de rationalisatie van de instellingen.

De commissie bracht een lijvig rapport uit, maar

Eerste vergadering van het Vlaams ministercomité. Van links naar rechts: K. Poma, J. de Saeger, L. Dhoore, O. Cenen (kabinetschef van de minister van Vlaamse Aangelegenheden), R. Vardekerckhove, Rika de Backer en H. Decroo (19 november 1974).

Installatie van de Vlaamse Gewestraad in het Mechelse stadhuis. Voorzitter R. Hulpiau houdt de openingsrede (26 november 1974).

slaagde er niet in een diepgaande discussie op gang te brengen over de nieuwe structuren van het geregionaliseerde België. Wel kwam de commissie tot het besluit dat het regeringsplan betreffende een gewestraad van provincieraadsleden niet uitvoerbaar was.

Vlak voor de val van de regering (januari 1974) werd door een indiscretie in de pers, een vertrouwelijke nota van vice-premier L. Tindemans bekend, waarin gepleit werd voor een gewestraad, samengesteld uit kamerleden, en een cultuurraad, samengesteld uit senatoren, wat meteen inhield dat art. 59bis van de grondwet (samenstelling van de cultuurraden) zou moeten worden herzien.

Tijdens de verkiezingsstrijd van februari-maart 1974 drongen de meeste partijen aan op de totstandkoming van een verder doorgetrokken regionalisering. Terwijl de Franssprekende Liberalen een federale staatshervorming eisten, maakten de socialistische partij en het linkse vakverbond een gemeenschappelijk plan bekend, dat voorzag in drie regionale, direct gekozen assemblees en drie regionale uitvoerende lichamen. De Christelijke Volkspartij kwam op voor een fusie van de cultuurraden met de toekomstige gewestraden. De federalistische partijen verklaarden de gewestvorming te beschouwen als een etappe naar een Belgische bondsstaat.

Na de verkiezingen van 10 maart 1974 kwam het tot partijpolitieke onderhandelingen, waaruit een nieuw regionaliseringsplan ontstond, dat in de regeringsverklaring van het kabinet-Tindemans (25 april

1974) duidelijker gestalte kreeg. Het beoogde de oprichting van drie gewestraden, samengesteld uit senatoren (voor Brussel ook uit een aantal leden van de agglomeratieraad) en van drie gewestelijke ministeriële comités. Alles bleef aanvankelijk - bij gebrek aan een voldoende parlementaire meerderheid om het plan uit te voeren - bij een verklaring. Na de toetreding van het Rassemblement Wallon tot de regeringscoalitie werd echter in juli een voorbereidende wet op de gewestvorming goedgekeurd die o.m. voorzag in de oprichting van adviserende gewestraden. In de herfst staken die raden van wal en kwamen ook gewestelijke ministeriële comités tot stand. De federalisten van Volksunie en FDF noemden die regeling „een karikatuur van gewestvorming”. Na de BSP besliste ook de VU in april 1975 de Gewestraden te boycotten.

LITERATUUR : A. Alen, *Gewestvorming in wording* (1974).

MANU RUYS